

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: petkrat 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrata 80 v. Pri večkratnem oglaševanju post. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Slovenci in Slovenke!

Na Balkanu grme svojo strašno pesem topovi in slovanska kri se lije v potokih.

Naizrečno trpljenje krščanske raje, za katero ni imela srca kulturna Evropa, je potisnilo balkanskim državam orožje v roke, da osvobodijo petstoletnega robstva ter napravijo konec turškemu tiranstvu.

Vojna, ki je izbruhnila na Balkanu, je vojna za svobodo, za civilizacijo.

Nobena vojna še ni izvirala iz tako plemenitih, tako vzvišenih in obenem tako pravičnih motivov kakor ta.

Črnogorec in Ork, Bolgar in Srb, vsi so dvignili bojno kopje in zavijeli meč, da svojim v neznanost roostvu zdihujočim in mračnim rojakom izvojujejo najprimitivnejše človeške pravice.

In ta vojna, ki bo morda najstrašnejša, kar jih pozna zgodovina, bo zahtevala ogromnih žrtev zlasti na slovanski strani, saj so zaplete ne v njo tri države, ki so meso našega mesa, kri naše krvi, tri jugoslovanske države: Črna gora, Srbija in Bolgarska.

Za svobodo zatiranih in trepih bratov v Stari Srbiji in Makedoniji bo dalo svoje življenje na tisoče in tisoče jugoslovanskih junakov, na polju slave pa bo obležala hekatomba ranjenih boriteljev, »za krst častni i slobodu zlatnu«.

In usodo teh ublažiti, jim olajšati trpljenje, je naloga vsakega človekoljuba, je sveta dolžnost tistih, ki jih spajajo z žrtvami osvobodilne vojne vezi krvi in jezika.

Slovenci in Slovenke! Na trakijskih, makedonskih in albarskih bojiščih mro za svobodo kot junaki tisoči in tisoči. Ti so si pridobili venec slave, tem ni treba več pomoči!

Nujno pa so potrebni izdatni pomoči oni

legijoni ranjencev, ki pokrivajo bojna polja ob Skadrskem jezeru, pod Durmitorjem, na Kosovu in pod Šarom, pod Rilom in sivim Balkanom.

Bratje naši so to in bratski smo jih vsikdar ljubili v dnevi sreče.

Nesreča je sedaj njih družica, beda njih tovarišica.

Čas je sedaj, da jim dejansko pokažemo svojo bratsko ljubav in da pomagamo otirati bratske solze.

Zato pozivamo vse Slovence, ki so dobre volje, brez razlike stanu in prepričanja, naj položijo svoj obol na oltar bratske ljubezni in človekoljubja.

Siromaki smo Slovenci in tudi naše trpljenje je veliko; zato pa bje v nas gorko in plemenito srce, ki čuti in razumeva bolj kot kdo drugi bratsko bol in bratsko gorje.

Zato bomo Slovenci, da si, siromaki, darovali z odprto roko v plemenito svrhu. Saj se gre za sveto in vzvišeno stvar otirati solze onim, ki so tvegali kri in življenje za svobodo trepih bratov naših!

Mladina slovenska, spominjaj se, da se bore bratje na Balkanu tudi za tvoje ideale, Slovenka, zamisli se v položaj svojih sestri na Balkanu, ki so poslale svoje može in brate v krvavo borbo brez nade, da se vrnejo še kdaj — ter pojdi in stori, kar ti velewa čuvstvo in kar ti govori zlato srce slovensko!

Osnovni odbor za nabiranje darov za »Rdeči križ balkanskih držav« in prosimo vse rodoljubne Slovence in Slovenke, naj se odzovejo glasu krvi ter po svojih močeh žrtvujejo na oltar bratstva in človekoljubja.

Darovi se naj pošiljajo na naslov enega izmed društvenih blagajnikov.

Odbor za nabiranje darov za „Rdeči križ balkanskih držav“.

Dr. Ivan Tavčar,
župan ljubljanski in dežel. poslanec, predsednik.

Ivan Hribar,
ravnatelj banke „Slavija“ in predsednik „Ljubljanske kreditne banke“, podpredsednik.

Rasto Pustoslemšek,
urednik in obč. svetnik ljubljanski, I. tajnik.

Dr. Tone Gosak,
odvetniški kandidat, I. blagajnik.

Vera dr. Slajmerjeva,
predsednica.

Dr. Karel Triller,
podžupan ljubljanski in dežel. poslanec, podpredsednik.

Dr. Ivan Lah,
urednik in pisatelj, II. tajnik.

Arnošt Bezenšek,
oddelni predstojnik banke „Slavije“, II. blagajnik.

ODBOR:

Franja dr. Tavčarjeva, Terezina dr. Jenkova, dr. I. Avramović, zdravnik. Dr. Fran Hešič, prof. in urednik „Slovana“. Dr. Demeter vitez Bleiweis-Trstenički, predsednik „Društva zdravnikov“. Dragotin Hribar, lastnik tiskarne. Dr. Ivan Jenko, primarij. Dr. Josip Lavrenčič, odvetniški kandidat. Dr. Ivan Oražen, zdravnik. Ladislav Pečanka, ravnatelj „Ljubljanske kreditne banke“. Josip Reisner, prof. in deželni poslanec. Adolf Ribnikar, tržni nadzornik in deželni poslanec. Dr. Edo Šlajmer, vladni svetnik. Anton Trstenjak, kontrolor „Mestne hranilnice ljubljanske“. Josip Turk, posestnik in deželni poslanec.

Balkanska vojna.

Doživeli smo velike dni. Skoraj neverjetno je vse to, kar se godi pred našimi očmi. Poročila so presenečenje za celo Evropo. Tu in tam strmino in dvomimo, da je vse to res: nova poročila pa potrjujejo vedno znova dobljene zmage. V nekaj dneh se je pokazala vsa gniloba turške moči.

Turek ob Bosporu je danes podoben onemu svetopisemskemu Jobu, ki je sedel z ranami obdan na gnoju in je poslušal nesrečne vesti, ki so mu jih nosili od vseh strani.

Z Lozengradom je bila prerezana Turčiji srčna žila. Odkleto ji je toliko krvi, da nima več mnogo življenja v Evropi.

Danes je samo še vprašanje — kako dolgo do trajal smrtni boj. Po splošnem mnenju bo prav kmalu.

Status quo, ki so ga nekateri tako trdno zagovarjali — je danes pokopan. Status quo je bil — in ga ni več. Kakor je bilo — ne bo nikoli več. Evropski diplomati so se morali umakniti sili zmagujočega orožja. Danes si komaj upajo misliti, kako bodo delile balkanske države — Balkan. Kakor se je vojna začela brez njih — tako se bo vršila najbrže tudi delitev. Balkanske države imajo na svoji strani cel kulturni svet. Od vseh strani jim hite narodi z denarnimi sredstvi na pomoč. Svet se čudi njih junštvu, z navdušenjem čita vsak poročila, kako zmaguje pravica in hrabrost.

Celo sovražniki balkanskih Slovanov se izpreobračajo. Nemški listi sicer neradi poročajo o zmagah — toda bolgarske zmage morajo vsakemu imponirati. Žalostno pa je za nemški »Kulturvolk«, da se postavlja na stran Turčije. »Takega junštva svet že dolgo ni videl« — to je mnenje vseh, ki so čitali poročila o bitkah. Za Drinopolje so prerokovali Nemci, da bo treba en mesec obleganja — in o Lozern gradu so trdili, da se sploh ne da vzeti. Lozni grad so imeli Bolgari v par dneh, Drinopolje — že pada. Da bi prikrili svojo blamažo, so nemški listi (n. pr. Presse) prinašali »izjave« turških generalov, češ Lozni grad nima nikake posebne važnosti. Na drugi strani pa so poročali o potrtosti, ki vlada med Turki.

Kako je napredovala evropska kultura, ko so v letih 1825 do 1830 začeli Orki osvobodilni boj, se je cela Evropa bojevala z njimi. Od vseh strani so prihajali prostovoljci iz najboljših krogov tedanje družbe — danes pa se najdejo kulturni listi, ki hočejo braniti turško-azijsko barbarstvo in z zavistjo gledajo velike zmage, ki jih dobivajo srbski, bolgarski in grški junaki v boju za svojo svobodo. Tako se boje kulturonošci slovanske kulture na jugu.

Velike bolgarske zmage so pridobile bojujočim se balkanskim armadam velikih simpatij po vsej Evropi. Celotno bližnje sosedje, ki jim ni bilo doslej po volji, da raste slovanska moč na Balkanu — so začeli izpreminjati svoje mnenje. Balkan bo po vojni odprt trgovini, industriji in obrti — sploh odprt bo kulturi — in om. ki je zdaj balkanskim narodom sovražnik — tam ne bo delal kupčije. Zato so si začele države premišljati, kar vidijo, da se bo treba sprijazniti z novimi izpremembami, kajti Turčije na Balkanu je konec — in imele bodo posle opravka z novo velenjo na Balkanu — z

Balkansko zvezo. To je izprevidela tudi Avstrija.

Naravnost lepo pa so tudi Poljaki povedali svoje mnenje o Balkanu. »Polsko Kolo« je sklenilo, da mora Avstrija začeti na Balkanu drugo politiko — ne nemško-mažarsko — ampak prijateljsko — kot sosed ob sosedu. — Avstrija bo morala ta glas tudi upoštevati, ker bo to v njeno korist.

Kako bo pa s takozvanimi interesi, o katerih so vse države toliko bobnale, češ, da so v nevarnosti? Avstrija je n. pr. rekla, da mora varovati katoliške Albance, ker ima nad njimi protektorat (zato se je bilo menda treba potegniti za Turčijo!) in druge države so tudi rekly, da imajo svoje »interese«. Zdej pa se je baje že razkrila pogodba balkanskih držav.

Prva točka se glasi, da stopijo balkanske države po končani vojni v popolno carinsko unijo; druga točka pa pravi, da naj posamezne armade zedinjenih balkanskih držav kakor mogoče hitro zasedejo ono ozemlje, ki ga smatrajo v teritorialnem oziru za svoje in do kamor seže njihova interesna sfera. Zavezniki so trdno prepričani, da bo konferenca veseli in drugih držav, ki se bo vršila po končani vojni, gotovo pustila zavojevano ozemlje zmagovalcu, ali mu vsaj dala primerno kompenzacijo.

Zato bodo morale sedaj države drugod iskati svojih interesov — ako so bile res v nevarnosti zato, ker bo z vojno konec turških zmešnjav.

Plen sedanje vojne bo tako velik, da bo dobil vsak svoje — interesi evropskih veseli pa bodo v tem — da puste dogodkom miren nadaljni razvoj.

Nemci ne morejo razumeti sedanjih zmag balkanskih narodov. Še vedno strme pred težkim vprašanjem:

»Kaj bo s status quo?« Kakor da bi moral zaradi dveh diplomatskih besed poginjati cel balkanski polotok.

Ta slepota se drži tudi Avstrije.

Samostojne jugoslovanske države stopajo v novo fazo svobodnega razvoja — smeli Avstrija že z ozirom na svoj moralni prestiž, na svoj ugled na Balkanu, na svoj ugled pri Jugoslovanih za njimi zaostajati. Je-li mogoče, da se v staroslavni kult. državi vzdržuje Cuvajzem, se izroča Jugoslovane razkosane Mažarom in Nemcem, med tem, ko se komaj osvobodjeni Srb in Bolgar nemoteno razvijata ter gospodarsko, politično, kulturno udelejevata po lastni volji in sili?

To velikansko vprašanje stopa danes z vso resnostjo pred vsakega treznega in resnično patriotičnega politika in najde edini odgovor: Na balkanskih bojiščih se pripravljajo velike stvari tudi za avstrijsko monarhijo. Problem njene preustrojitve v zmislu modernih narodnostnih programov stopa v kritičen štadij. Tudi za nas so nastopili historični časi.

Nemci mnogo ugibajo o tem. Tresejo se za Turčijo. Mi pa vidimo, da z balkanskim »status quo« pada »status quo« tudi pri nas — in to množi našo radost nad balkanskimi zmagami.

Pridobivate novih naročnikov!

Dolgo časa je premišljal menih prekrizanih rok, zaprtih oči in pretečega obraza.

Zaključek njegove sanjarije pa je bil:

»Dolet mora umreti!«

XIV.

Vojvodinjska.

Teden dni je bilo minilo po tisti veselični noči, ko se je pripetil znameniti napad rokovančev na Luvr. Teden dni! In Tribuleta še vedno niso zaprli v Bastiljo ali kako drugo trdnjavo, da segnje v verigah, ker si je bil po nedolžnem nakopal kraljevo jezo. Tribulet je bil še vedno v Luvru!

Kaj se je bilo zgodilo v duši Franca I.?

Ali se je zgenilo v tem primitivnem in sirovem bojevniškem srcu lepo čuvstvo veliko-dušja?

Ali je bil začutil ta vihtilec meča, da imajo tudi dvorni norci svoje človeške pravice?

Čitatelj morda še ni pozabil prizora, ko je Zileta stopila k trepečočemu in potrtemu Tribuletu, prišla norca za roko in zaklala pred vsem zbranim dvorom:

»Evo mojega očeta!«

»Odesite kujona!« se je glasil odgovor Franca I.

Zileta ni trenila z roko, da zabrani aretacijo moža, ki ga je smatrala za svojega pravega očeta.

Naslednji dan je poklical Franc I. gospoda De Mongomeri, svojega novega gardnega kapitana.

Gospod De Bervje, ki mu je kralj zaukazal da naj aretira lastnega sina, okrvljenega, da ni mogel ustaviti pri vratih navala rokovančev, je bil rajši izvršil samoumor, kakor da bi bil deležen pogina svojega otroka.

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»No, vidiš! Podtakneva mu mašne bukve, lepe nove mašne bukvice s podobicami, ki sem jih dobil zadnjič od mlade vdove, ki jo izpovedujem tuintam.«

»Vzvišena misel, brat Tibo.«

»Knjiga je vredna knjige, brat Luben! Knjiga je knjiga, reci, kar hočeš!«

»In ker nam je zdaj zapovedano lagati...«

»Se zlaževa in porečeva, da sva podteknila knjigo, kakor nama je bilo naročeno.«

»In to bo pravzaprav skoraj resnica.«

»To bo samo pol-laži; druge pol laži imava potemtakem še na dobrem.«

Takšen je bil pomenljivi razgovor, ki sta ga imela brata Luben in Tibo, preden sta se vrnila v svoj samostan. Ko ju je vprašal superior, kje sta bila, sta se zadovoljila z odgovorom, da sta dobila silno važno nalogo za jutrišnji dan.

Preiskava, ki se je izvršila naslednji dan pri Stefanu Doletu, ni rodila zaželenega uspeha. Našli so korektore Rablejevega »Gargantua«, prevode Cicerona, knjigo z naslovom »Slavna dejanja Franca Valoaškega, kralja francoskega« in »Komentarje latinskega jezika«; našli so tudi lepe nove in čedno vezane mašne bukvice, niso pa našli proklete knjige, ki je tajila Brezmadežno spočetje.

Lojola je dolgo izpraševal brata Lubena in brata Tibola, ki sta se zaklinjala, da sta položila knjigo vestno na pravo mesto.

Ker sta govorila z očitno odkritosrčnostjo in so ju bili tudi videli, kako sta stopila ob naznačeni uri iz tiskarjeve hiše, je sklepal Lojola, da je tiskar opazil knjigo in jo uničil o pravem času.

Menila, ki ju nihče ni vznemirjal, sta zaključila sama med seboj, da je laž kaj zlahtna umetnost.

Stefana Doleta niso zaprli. Toda Lojola je bil ta dogodek nov dokaz peklenke spretnosti Stefana Doleta.

In mislil je sam pri sebi:

»Sibak sem bil, hotel sem opravičiti v očeh sveta Doletovo smrt, ker je Dolet učenjak in ga spoštujemo filozofi ter ga obdaja njegova slava s sijajem v očeh omikanega sveta. Hotel sem biti zvit, namesto da bi bil močan! Pretveza! Saj je Doletova smrt koristna ravno zato, ker je preveč učen. Ravno filozofija in znanost je sovražnik, ki ga hočem udariti v njem! Čemu bi delal takšne bedne ovinke? Morda zato, da pomirim vest ljudi? Da pregovorim kralja? Ljudje ne smejo imeti vesti. Naša misel naj jim jo nadomešča. Kralji pa nas morajo ubogati!«

Mož, ki se je imenoval viteza Marije Device, je dvignil oči k sliki, predstavljajoči mišično Bogorodnico.

Slika ni bila mojstrska.

Bila ni izmed umotvorov, ki nam jih je ostavila tista svetla od bleska genijev in temna od krutih borb.

Bila je naivna slikarija neznanega španjolskega meniha.

Devica je bila vpodobljena stoječa na krogli, ki je predstavljala vesoljstvo. S svojimi golimi nogami je trla kačo, ki je dvigala glavo in jo zama poizkušala ugrizniti. Na glavi je imela kraljejsko krono. Trda in kamenita je

bila videti v gubah svoje svilene obleke. Nekaj zaničljivega je bilo v nje očeh in njena usta so se krivila v brezsrčnem smehljaju.

»O Kraljica!« je zamrmurala Lojola. »Kraljica zmage! Kraljica trumfal! V tvojem imenu in imenu tvojega Sina si pridobimo zmagovalski venec in zavladamo nad svetom, kakor ga vladati ti na tej sliki! O simbol moči! Sinteza mogote! Tvoj sin Jezus mora postati gospodar, in rod bratov Jezusovih mora triumfirati! Kaj so narodi? Kaj so knezi? Kaj so kralji? Tvoji slugi so... naši slugi!«

Lojolov pogled je postal preteč; zablesnil se je z zlovesčim svitom.

»Dolet je prevel Platona,« je nadaljeval. »In v njegovem prevodu se šopiri brezbožna beseda, nesramni in cinični stavek: Po smrti ne boš nič.«

Premolknil je za trenotek.

Oči so se mu zaprle, ko je nadaljeval:

»O groza! Nič ne biti po smrti! Pogrezniti se v vrtoglav prepad nebitja! Izginiti brez sledu! Kaj! Jaz, ki čutim v sebi moč, prevrtni svet! Moji mežgani se napenjajo pod pritiskom genija, ki se razbrzdava v mojem umu! Jaz vidim, da piesegam človeštvo in ga obvladam, kakor obvladujejo vrhovi Maladete ravnino pod seboj! Krmar z mogočno roko, lahko vsilim ladiji sveta popolnoma novo smer! In vse to se poruši v končni gnilobi! Prah mojega lakaja in zadnjega potepuha, zadnje živine, sklonjene nad plugom, naj bo enkrat enak prahu Ignacija Lojole! Da, da, saj vem. Memento, homo, kvia pulvis es. Spominjaj se človek, da si prah. Toda te besede naših bistrovidnih prednikov niso bile izrečene za nas! Pravilno je, da se pogreza čeda ljudi v ponižnost. Toda dobro je tudi, da se voditelji čede povišujejo v svojem ponosu. Ponos je dika genija.«

Slovenska zemlja.

Iz Koroške.

Ni ga lahko naroda, ki bi se tako rad prepiral brez konca in kraja o bolj in manj pomembnih jezikoslovnih in slovniških vprašanjih kakor je slovenski. Desetletja sem se že vleče preprič o slovenskem pravopisu in o pisavi »i« ali »v«. To glednje je danes zopet na dnevnem redu in radi tega si dovoljujem, povedati svoje mnenje, kakor to tudi drugi »merodajni« in »nemerdajni« store. Kar v začetku povem, da sem kakor mnogi drugi za pisavo »i« in utemeljujem to s sledečimi izjavami. Zagovorniki v pisave se vedno sklicujejo na narodno izgovarjavo ter imenujejo »i« papirnat in salonski. Pri tem pa vedoma ali nevedoma (?) prezirajo, da govorijo stajerski Slovenci, torej velik del slovenskega naroda, čisti »i«! Če radi tega delstva se torej izgovarjajo na »i« ne sme in ne more imenovati papirnata ali celo protinarodna. Dalje se naj upošteva v tem oziru tudi pisava drugih slovanskih narodov radi jednakega pomena ter zlasti dejstvo, da črka »v« nikakor ne odgovarja dialektičnemu glasniku; n. pr. pravilnejše bi bilo pisati stau nego stav. Ako so »evovci« že tako navdušeni za »narodno« izgovarjavo in tej odgovarjajočo pisavo, tedaj pa morajo biti dosledni, ter spregati ravno tako, kakor večina govori; gledov, (ne gledav!) gledava, gledal; padu (ne padev!) padva, padli; netov, nětova, netili. Potemtakem bomo govorili in pisali v ednini na ov, v množini pa -ali, -li, -ili. Kakšna konsekvence! Dobili bi tem potem malo več dvomnih stavkov na pr. on je kriv: če bi pisali av namesto ov, bi bilo tudi dvomno: on je šepav itd. Izgovarjavo na »i« je papirnata eleganca, ki se skriva za »i«om je narejena, v izgovarjavi naj ne odločuje črka — ampak zvok — mi ne potrebujemo narejenega jezika, ampak govoriti moramo v duhu svojega jezika in ta je v »v« ozir. v »u«, kakor hočete, je dejal med drugim g. O. Zupančič dne 16. oktobra. Dobro! Tedaj bi najbolje kazalo, da se povrtno k narečju, kajti potem bo jezik najmanj »narejen« in popolnoma v »duhu« jezika narodovega! Ne vem pa, ali bomo odpravili »papirnatost« i«! tudi v samostalnih besedah dosledno povsod, ali ne, n. pr. v: učitelj, pisatelj, prijatelj, (narod govori: prijatelj), mnogo poročil, pet metel (metla: metva), piščal, sol, kotel i. dr. — Besede »narejen« jezik in »duh« jezika so pa le fraze, kajti ta »duh« se spreminja z jezikom. »narejen« je pa vse, kar imenujemo kulturne faktorje, seve ustvarjene (narejene) na podlagi naravnih sil in pogojev. Tudi se mi zdi prava irditev, da imamo »svoj« jezik zase, ne pa za druge... Ako hočemo govoriti sveto o svojem jeziku, moramo vendar govoriti v književnem jeziku; in čemu bi se oddaljevali od ideala, ki kateremu smo se cela desetletja bližali in smo se mu tudi — ne na škodo svojega jezika — približali. Vrh tega se pisava na »v« ne bi smela omejiti le na glagole, ampak razširiti bi se morala tudi na pridevnike s končnicami: -el: topov ali topu veter, toda topli vetri; svetov hlev itd. Z v-pisavo, bi dobili mnogo glagolov, ki bi imeli preveč enoličen aspekt: varovav, spisavav, stanovav, verovav i. dr. Če iz dosedaj navedenega je razvidno, da izgovarjavo in pisavo na »v« ne bi rodila nobene olajšave, ampak le nove težkoče v vsakem oziru, zlasti za sorodne in nesorodne narode, ki se slovenščine. Omeniti je, da se jeziki vobče razvijajo v zmislu uniformiranja slovniških oblik, le slovenski jezik bi moral delati izjemo.

J. K.

(Op. uredn. Dali smo prostora temu dopisu — ki kaže mnenje Korošca — dasi smo mnenja, — da v dnevnem časopisu tega vprašanja ne bomo razrešili. G. dopisnik je tudi ljubljanski spor menda napačno razumel, ker gre samo za izgovarjavo na »v«, ne pa za pisavo. Za nas je to vprašanje rešeno.

DNEVNI PREGLED.

Kranjski deželni odbor in učitelstvo. Povedali smo že, kako skrajno krivično in strankarsko je postopal deželni odbor vsled »zasluga« Janka Nepomuka Jegliča pri razdelitvi staniarinskih doklad ljubljanskemu učitelstvu. Po nasvetu Janka Nepomuka Jegliča je raka-

Dva dni v planinah.

(Vesela zgodba.)

(Dalje.)

Vseh oči se obrnejo k oknom in bila je hitra resnica; droben dež je padal in nebo je bilo prevlečeno čez in čez z onimi čudnimi oblaki, ki ne obetajo lepega vremena pred enim tednom. Kakor da bi bil obrnil tisto punčko, ki ima dva obraza, enega za smeh, enega za jok, tako hitro se je skrillo solnce in začel padati dež, ki pa nam srečno ni vzel dobre volje, nasprotno še povečal jo je. Bomo pač vse doživeli, smo rekli in se veselo pripravljali da zlezemo po novi poti dol v Okrešlju.

»Alo, Marica, plačati, sem zahteval. Ja, takoj, gospoda, in prinesla je knjigo, kamor je vse, kar smo imeli natančno zapisala. Pri računu sem se kar mimogrede oženil; Simona je moja soproga, Bibijana njena sestra, sem dejal. Na ta način smo si pri nočnini prihranili tri kronce, ki sem jih namenil na Okrešlju dati za buteljko vina. Prej sem namreč bral, da so sorodniki članov deželni istih ugodnosti kot člani in včasih je res dobro, če človek obeša oči tudi na stvari, ki jih nekteri omalovažujejo.

Opravili smo se tako kot prvi dan v Ljubljani; je nahrbtniki so izgubili malo svoje teže. Ogrinjače so nastopile svojo službo in hajdi ven v dež.

Vsestransko pozdravljanje nas je spremljalo in še laleč za nami se je slišal glas vesele planšarice, ki nam je želela srečno pot. In bila je res srečna.

zal deželni odbornik dr. Zajec 50 odstotne doklade edinele tistim oženjenim učiteljem, ki so člani »Slovenske zveze«, prezrti so pa bili vsi učitelji, si kot člani naprednega »Ljubljanskega učiteljskega društva«. Kako krivično je bilo to nečloveško postopanje deželnega odbora, kaže tale primer: Doklado je prejel upehani klerikalni »inšpektor« Karel Simon, ki nima nobenega otroka in ga tudi ne bo imel. Prezrt je pa bil njegov napredni starejši kolega, ki ima šest otrok in bolno ženo. Poleg staniarine plačuje odgojnine za dva otroka v Pragi mesečno 120 K in šolnine pa mesečno 60 K. S čim naj potem hrani in oblači sebe, ženo in šest otrok, ki vsi hodijo v šolo? In ta mož, ki je nujno potreben podpore, ni našel milosti in usmiljenja ari deželnem odboru edinele zato, ker je naprednega mišljenja; dobil pa je 50 odstotno doklado Karel Simon edinele zaradi tega, ker je klerikalec. Gospoda deželnega predsednika vnovič prosimo, da napravi konec tem krivičnim razmeram.

V odgovor »Slovencu«. Piše se nam: Nikjer se ni našla slovenska duša, ki bi agitirala proti pomoči balkanskim bratom, — edino naši klerikalci, so to storili. In ti ljudje so pred tednom hoteli biti največji Jugoslovani! Mislim pa da za postenege Slovenca ni vprašanja, ali bo podpiral brata, ki se po stoletnih mukah bori za svojo svobodo — ali Turka, ki je moril kristjane, kakor pse, Slovenskemu ljudstvu se bo »Slovenec« malo prikupil, ako se bo zavzemal za Turke, ki so morili tudi naše dede, ki so skrunili naše cerkve in teptali našo domovino. Boj naših bratov na jugu je tudi naš boj, ker smo vsi trpeli vsled neznošnih turških razmer. — Turki imajo navado, da celo ranjence more in da sovražnikov sploh ne pobirajo po bojiščih. Ako bi bili Turki zmaga-li, bi bili poklali bolgarske in srbske ranjence v jake — in bi bili s pomočjo avstrijskega Rdečega križa — skrbeli le zase. — Krščanska ljubezen do bližnjega, ki ljubi tudi svojega sovražnika, je lepa stvar, toda »Slovenec« naj jo raje doma oznanja in izvršuje — namesto da se poteguje za Turka, ki je nas vseh sovražnik! Ko je šla turška vojska na boj, je proklamirala naročala, da naj vojaki prizanašajo mirnemu prebivalstvu — vkljub temu pa se slišijo grozne vesti o turški krvočnosti. Turki ženo sedaj iz Azije divje tolpe, ki prete preplaviti Balkan ali naj jih v tem podpiramo? Ali še ni bilo dovolj trpljenja? Ali ni čas, da je konec turške vlade? Zato Slovenci podpirajmo svoje brate v njih težkem boju in pomagajmo s tem rešiti Evropo turškega zla.

Mokronog za ranjence na Balkanu! V Mokronogu so se našli rodoljubi, ki bodo pobirali darove za ranjene sobrate junake na Balkanu. Nabiralno polo ima g. Peter Strel v Mokronogu. Dolžnost je cele naše mile domovine, da se spomnimo nesrečnih ranjenih vojakov, ki so storili smrtni korak za vero in svobodo! Naj ne bode ne mesta, trga, ne vasi, ki bi ne imela človeka, ki bi se ne potrudil k nabiranju darov, za naše rodne brate na Balkanu. Nabrani znesek se depozira na centralo v Ljubljano.

Jugoslavija, društvo jugoslovanskih slušateljev trgovskih ved na Dunaju, je izbralo na občnem zboru dne 12. oktobra 1912. za zimski tečaj sledeči upravni odbor: Predsednik: Milan Panišič, stud. com. Podpredsednik: Miroslav Pogorelec, stud. com. Tajnik I.: Petar Tafrat, stud. com. Tajnik II.: Ivan Ogorelec, stud. com. Blagajnik: Dragotin pl. Blašič, stud. com. Knjižničar: Marin Perič, stud. com. Naslov društva: »Jugoslavija«, eksportna akademija, Dunaj IX., Berggasse 16.

Nepopolnijišivec. Anton Grojzdek iz Podgorice je pravi pretepač, da ga mu ni kmalu para. Meseca avgusta je zabodel s kuhinjskim nožem na Pšati nekega Vrhovnika in zato ga je sodnija pevala na odgovor. Med tistim časom, ko bi moral biti zasilan, pa je zabodel še enega in sicer Jakoba Mejača. Stvar se je godila tako-le: Dne 22. septembra t. l. je pilo več fantov v Zajčevi gostilni v Soteski, med katerimi sta bila tudi Anton Grojzdek in Jakob Mejač. Prii ima že od nekdaj posebno »piko« na Jakoba Mejača, saj bog vedi, zakaj. Ko je šel torej oni dan Jakob Mejač iz gostilne ven po potrebi, ga je zunaj nahrulil Grojzdek s psovskami, na kar mu jih je oni tudi vrnil in šel nazaj v gostilno. Ko pa je slednjič Jakob Mejač zapustil gostilno in hotel iti domov, ga je zunaj

V.

Včasih, ko sem braf v tem ali onem romanu, kako pisatelj s svojo bujno domišljijo slika in pvečuje vpliv, ki ga napravi na njegovega junaka obdajajoča ga okolica, sem se smejal in si mislil, ta pa zna polniti predale svoje praznote.

Tudi, ko sem poslušal na primer porotne obravnave, kjer je obtoženec zagovornik skušal svojega varovanca na ta način iztrgati iz rok nemile usode, da je apeliral na porotne možke, naj vpoštejajo v kakih okoliščinah je živel obtoženec, kaj je vse vplivalo nanj pri izvršitvi bolj ali manj slabega dejanja, tudi tedaj sem se smejal in si mislil, dobro ga bo izvil ravno s tem.

Toča, ko smo korakali s Kamniškega sedla proti Okrešlju, tedaj sem se pa prepričal o istosti vpliva okolice na človeka, šele tedaj sem spoznal, da se ta v resnici odločujoč faktor še vse premalo vpošteva, še vse premalo drastično slika tako od strani romanopiscev, kakor tudi s strani zagovornikov zločincev.

Da ste videli, kako so izgledali moji štirje varovanec na onem mestu pota, kjer se prične ostre, ob prepadu se vijóče serpentine? In da ste videli s kako strahovitost mizrlco so se opirjali za serpentinami sledečih stopnic, klinov in turistovske groze — žice? Nikoli jim ne bi prisodili, da bodo še videli dolino. Če pa ste poredni, tedaj bi se jim smejali, tako od srca se jim smejali, kot sem se jim smejal jaz sam. Vendar pa gotovo uganem pravo, če trdim, da je ravno to moje zasmehovanje bilo vzrok, da smo hitro in varno prišli v dolino.

hiše Grojzdek napadel, vzel iz žepa nož in sunil Mejača v levo stran prsi in ga tudi poškodoval na roki. Mejač se je nato komaj privlekel ves krvav nazaj v gostilno, kjer so mu dali prvo pomoč. Grojzdek pa je dobil včeraj pred deželnim sodiščem za svoje, vse obsodbe vredno dejanje osem mesecev težke ječe. Poleg tega bo moral Mejaču plačati 50 K za bolečine, za zdravniško pomoč 16 K in za poškodovano obleko 10 K. Morda ga bo to izučilo in se bo fant vendarle poboljšal.

Od Sv. Lenarta pri Veliki Nedelji. (Cvet Marijine družbe in sad klerikalne mladeniške zveze.) Dne 19. t. m. krog 9 ure zvečer je ustrelil Franc Čuš iz Bresnice na Franca Roškarija iz Gajovcih pri oknu A. Fistravca v Oslušovcih, da se je Roškar na mestu mrtev zgrudil. Vzrok je bila tekma v ljubezni. Marija Fistravec, sestra imenovanega posestnika, je goreča članica Marijine družbe, je samo Marijine pesmi pela, pa dva fanta za ljubčka imela. Orožniki so že drugi dan dva obdolženca zaprla, Čuš in nekega Poplatniha p. d. Temasevega. Slednji je baje Čušu puško popravil. Čuš je že vse priznal. Čuden je res ta žalostni dogodek v Oslušovcih, kjer so z malo izjemo sami klerikalci. Dečki vzpirajo v Cenarški šoli klerikalne igre, sicer pa se obnašajo kakor neotesani burši kake nemške visoke šole. Sedaj bo menda konec tiste ošabnosti in ohlosti, katero ste kazali dečki S. L. S., oboroženi s palcami, noži in drugim prepovedanim orožjem, na dan, ko so kranjski klerikalci poslali Gostinčarja v Podgorico agitirat za Ozmeca in Meška.

Kadar se mane proso, Franc Sedej, po domače Kažarjev Jože, je star trindvajset let, doma je iz Notranje Gorice in je po poklicu železniški delavec. Tudi Janez Novak je železniški delavec in je torej Sedejev tovariš. Pa tale dva fanta se prav nič lepo ne gledata. Vzrok temu je punca, kajpada. Ta je Franca Sedeja že davno zapustila in to se je Janezu Novaku tako dobro zdelo, da se je napram drugim dekletom norca delal z nesrečnega Sedeja. Sedej pa je te govorice in silna obrekovanja slišal od gotove strani, napravil je jezen obraz in ni Janeza Novaka nikdar več niti pogledal, nikar da bi ga obgovoril. V tistem času, to je 8. septembra, pa so imeli pri nekem kmetu v Notranji Gorici proso in na kopico je prišlo okrog dvajset mladih ljudi, moškega in ženskega spola, kakor je to že davna navada. Med temi mladimi ljudmi (ne moremo za trdno povedati, če je bil tudi kak starejši človek med njimi) sta se nahajala tudi France Sedej in Janez Novak. Torej stara sovražnika, kakor smo že povedali. France Sedej je ves čas pisano gledal svojega sovražnika, vendar mu ni rekel niti besedice. Janez Novak pa je bil zelo dobre volje in se ni nič zmenil za grozeče pogled hudega Franceta. Slednjič so proso omeli in vsi so odšli lepo proti domu. Tudi France in Janez. Ker pa je bil poslednji dobre volje, je stopil k Francetu. »Kaj bi se jezila, mu je rekel s mirnim glasom, bodiva prijatelja in daj mi v spravo roko. Pa res, čemu bi se sovražila?« France pa ni bil takega mnenja. Z mirnim pogledom se je ozrl čez ramo na svojega tovariša in je trdovratno molčal. Nato je Janez družici in tretjič predlagal, naj hoteta med seboj prijatelja in ne sovražnika. France pa se ni dal preprositi in se ni dal. »Kaj mi je po tebi« si je mislil in je korakal moško in z mračno glavo proti domu. Janez pa se ni dal ugnati. Kar za njim je šilil Ko sta prišla do hiše, kjer je France stanoval, je postal Janez tako dobrodušen in miru in zvestega prijateljstva željan, da je Franceta še enkrat nagovoril: »Če mi že roke nočeš dati, pa mi daj vsaj klofuto!« Te besede so se pa že drugače glasile. In France mu je dal klofuto, ki je bila pa precej mastna, tako da se je še miroljubnemu Janezu zdelo prevelika in da je njegova prijaznost napram Francetu naenkrat izginila. Spustil se je na Franceta in mu je hotel povrniti ta neprijeten dar. V tem pa je France, ki je bil pripravljen na naskok, potegnil iz žepa nož in je sunil Janeza po roki, da mu je prerezal suknjič in ga na levi roki tako težko poškodoval, da Janez Novak dvajset dni ni mogel opravljati nikakega dela. Zato so gospodje pri deželni sodniji tako sklenili, da bodo Franceta Sedeja zamehurili. Pa so ga res. Dobil je dva meseca zapora in svojemu sovražniku Janezu Novaku

se si ne manjka, kratkomalo je pot na katero se lahko vsakdo spusti.

Za Bibijono pa je bila vendarle to povsem nenevarna pot, kakor tudi še ona od Rinke po Logarjevi dolini in dalje tako usodopolna, da je gotovo nikdar ne bo pozabila. Ker pa ima vsaka stvar in vsaka nesreča tudi svojo srečo, tako je tudi ona doblila od svoje nezgode dober, za vsako turistko »in spe« najvažnejši nauk: ne jemlj v hribe nizkih čevljev z visokimi petami!

Seveda se ne bi ta nesreča pokazala v tako velikem obsegu, če ne bi bil bog oblakov, tako zelo radodaren s svojimi darovi, s katerimi pa vsakogar bolj razveseli kot turista. Se vedno je namreč lilo, kakor bi mislilo zaliti vse doline, pred vsem pa Logarjevo.

Do slapa Rinke sem šel jaz vedno prvi in ostali za menoj. Od Rinke in njenega čudovito lepega padca pa se nisem mogel ločiti. Znova in znova mi je uhajal pogled gori do špice stožčaste, devetdeset metrov visoke skale, ki prestrže prej po divjem hudoorniku tekočo vodo in jo razbije v tisoče in tisoče malih curkov, ki padajo vsaki zase preko skale v velikem loku dol v tolmun, kamor prilete le še kot vodni prah, ki se sedaj zopet združijo, da postane močan, par sto metrov dolg potok, ki pa potem ponikne. Ob solčnih urah mora biti ta slap nekaj veličastnega in če je Peričnik le neznan defet velike lepote, se ne čudimo, če navduhuje ljudem, ki majo pesniško žilo, take misli, da ga v pesnih opevajo. Vredenje, a vrednejša jetaških pesmi Rinke, ki do sedaj še zastoji hrepenja po možu ali ženi, ki bi bila pesniško navdahnjena.

(Dalje.)

bo moral dati za bolečine 50 K in za zamudo dela 55 K. Tako je!

Nevarna igrača. 12letni šolski učenec Ivan Ender, sin rudarskega paznika iz Eisenerza na Štajerskem, je prišel na neznani način do patrona. Predvčerajšnjem popoldne jo je zažgal na polju, pri čemur je rabil navadno, kratko črno nit za prižgalno vrvico. Patrona se je vžgala in preden se je mogel deček skloniti pokonci, mu je ves strel šinil v obraz in mu prizadejal na glavi težke poškodbe, tako da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico, kjer mu je dr. Steinlechner dal prvo pomoč. Pred otroki se morajo take nevarne stvari, kakor so patroni, skrbno in na varen kraj skriti, da otroci ne pridejo do njih.

Nezvest sluga. V neki trgovini v Brucku je bil uslužben sluga Jožef Graf, 22. t. m. je dobil naročilo, naj inkasira denar za razno blago. Velik del nabranega denarja v znesku 130 K je zapravil Graf še tisto noč v družbi treh postopačev, ki so na vso moč zapravljali tuji denar. Zvečer so namreč prišli v neko gostilno, kjer je Graf sedel, trije neznan možje in so ga prosili, naj jim pokaže neko cesto. Graf je šel z njimi. Medpotoma pa so se ustavili v neki gostilni, kjer je Graf pil z onimi tremi možmi in kjer se je baje tako opijal, da od onega trenutka naprej ne ve ničesar več povedati. Kakor se je zdelo ta izpoved neresnična, vendar je šef zahteval, naj Graf naznanj celo stvar policiji, kar je ta tudi storil. Vendar ljubega sluga ni bilo več nazaj v trgovino in je sploh izginil brez vsakega sledu.

Stekla otroka. Iz Budimpešte se poroča: Strašna nesreča se je pripetila v neki tovarni pri Zomborju. Pred nekaj dnevi je mlad, majhen pes obgrizel dva delavčeva otroka in sicer osemletno Ano Kajpert in šestletnega Petra Kirscha na stegnih. Rane niso prizadejale otrokoma nikakršne posebne bolečine in zato tudi nista povedala o njih starišem. Predvčerajšnjem pa se je polastila obeh otrok steklina in vrgla sta se na več otrok, ki so se igrali na dvorišču tovarne in sta jih grizla po licih in po ramah. Napadeni otroci so vsi prestrašeni pripovedovali svojim staršem, da sta Kajpert in Kirsch postala »divja«. Šele sedaj so spoznali pretečo nevarnost in so poklicali zdravnika, ki je konstatiral, da se oba otroka nahajata v poslednjem stadiju stekline. Oba nesrečnika so morali zvezati in prepeljati v mestno bolnišnico v Zomborju. Vse one otroke — pet najst po številu — katere sta Kajpert in Kirsch obgrizla, so takoj poslali v Pasteurjev zavod v Budimpešto.

Nevaren norec. 69letni posestnik Jožef Nebel iz Deksenberga je prišel na žandarmerijsko stražnico z naznanilom, da mu je neznan človek ukradel med spanjem v nekem gozdu 14 K, katere je imel v novem mehurju za tobak v žepu. Nebel je bil znan kot človek, ki je zelo udan pijači in tudi na orožniško postajo je prišel pijan. Tam je tudi zabredel v protislovje in je pravil enkrat, da mu je bilo ukradenih 14 K, drugič zopet 12 K, da je imel prvič denar v novem mehurju, a drugič, da ga je imel v starem. Ker je bilo to precej sumljivo, so ga na stražnici preiskali in so našli v enem Neblovem žepu star mehur za tobak z 12 kronami. Ker je mož ostal pri svoji trditvi, da mu je bil denar ukraden, ni orožnikom preostajalo ničesar drugega kot smatrati naznanilo za službeno in iti s tožnikom na navedeno mesto. Med potjo je srečal orožnik, ki je šel z Neblo, čevljarja Avgusta Waltra, ki je takoj zaklical, ko je zagledal Nebla: »Ah, tukaj je ta človek! Ta mi je napravil lepe stvari tam gor!« Ko je vprašal čevljarja, kaj meni s temi besedami, mu je Walter povedal, da je malo prej srečal Nebla v gozdu in da je šel z njim k nekemu znanemu kmetu. Med potjo je Nebel čevljarja neprenehoma nadlegoval in je slednjič izdrl nož z grožnjo, da ga bo zabodel, ako mu Walter ne da nazaj 12 K, katere mu je v gozdu ukradel. Nebel je orožniku priznal resnico te izpovedi, vendar pa je trdil še vedno, da je bil res okraden. Slednjič so spoznali Nebla kot slaboumnega človeka, ki stoji na zelo nizki stopnji razuma vsled neprestanega pijančevanja in so napravili z njim potrebne korake.

Zopet nesreča avijatika. Avijatik Sanctourmoy je padel s svojim aeroplanom v okolici Corbeila na Francoskem na tla in se je težko poškodoval.

Neposrečen samomor. V pisarno moravsko-ostrovskih premostovalcev je bil poklican že dni zgodaj zjutraj policijski stražnik, da bi tam ubranil samomor enega izmed rudarjev. Stražnik je prišel v pisarno in je našel tam 89letnega rudarja E. Novaka v kaluži krvi. Obupanec je imel veliko rano na levi roki in eno na glavi. Obe sta bili pa hvala bogu lahki. Novak je streljal trikrat. Prvič je zadel krogla levo roko, s katero si je zakril oči, drugič mu je odrla kožo na čelu in se zapelila v zid, tretji strel pa je zletel skozi okno na ulico. Po tem samomorilnem poizkusu je zagnal Novak samokres v stranice. Ranjenca so obvezali. Ko bo ozdravel, ga bodo pogladi pred sodišče, kjer se bo moral zagovarjati zaradi prestopka rabe nedovoljenega orožja.

Sežiganje mrtvecev se lahko vrši v Nemčiji približno v 30. mestih. Ako hočemo mi sežgati naše kosti, jih moramo prenesti v Benetke kjer se nahaja krematorij, ki je od nas najbolj blizu. Avstrija bo gotovo še dolgo podpirala te »izlete mrtvih« v druge države, ker se ne more odločiti niti za en krematorij v celi avstro-ogrski državi.

Ljubljana.

Barabstvo brez primere uganjajo naši klerikalci s svojo agitacijo proti balkanskemu rdečemu križu. Soboten »Slovenec« piše: Naši liberalci in balkanska vojska. Slovenska liberalna stranka igra v sedanjem zgodovinskem času zelo smešno vlogo. Njeno časopisje se navdušuje za balkanske Slovence, pa bi se ravnotako lahko postavilo na stran Turkov, kajti nikomur na svetu ni nič mar, kakšno stališče zavzamejo slovenski liberalci. V tej za avstrijske Jugoslovane tako važni dobi odločujoče na Slovenskem S. L. S., ki je v zvezi s hrvaškimi pravaši postala sploh največja dejavna faktor na avstrijskem slovenskem jugu. Naši liberalci pa morajo čepeti v Ljubljani in nihče jih ne vpraša za njihovo mnenje. Edino, kar jim ostane je, da se ljubljanska liberalna gospoda podpisuje svoja svetovnoslavna imena pod različne oklice v pomoč balkanskim Slovanom. Ali si morete misliti kaj bolj podlega. Tekom par dni je dosegla zbirka za balkanske ranjence okoli 8000 K. Klerikalci pa doslej niso dali niti vinarja. Da bi svoje jugoslovansko požrtvovalnost prikriji, zmerjajo v »Slovenca« naše zaslužne može in dame. Slovenci, zapomnite si, kako je bilo v težkih dneh balkanskega boja na strani Turkov. In S. L. S. naj rešuje jugoslovansko vprašanje?

Velikansko navdušenje je zavladalo v soboto ponoči v Ljubljani, ko so došle zmagovalne vesti z bojišča. Po vseh gostilnah in kavarnah se je ta zmaga praznovala z zbirkami za ranjence. Tudi včeraj v nedeljo je bilo v Ljubljani zelo živo. Vse je govorilo o vojni. Ljudje so javno čitali »Dan« in so drug drugemu sporočali veselo oznanilo. Cel dan je bil posvečen zmagi naših bratov tem bolj, ker so nemški listi zadnje čase tako hiteli proslavljati turške zmage in so tako nesramno pisali proti balkanskim državam. To nam dokazuje, da je naša Ljubljana zavedna in da čuti s svojimi brati na jugu.

Slovo slovenskih zdravnikov. Včeraj ob pol osmih zjutraj so se odpravili iz Ljubljane slovenski zdravniki v Srbijo. Na kolodvor so prišli člani odbora za pobiranje prispevkov za rdeči križ balkanskih držav, ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar in gospe dr. Tavčarjeva, podžupan dr. K. Triller, ga dr. Jenkova, ravatelj Hribar, posl. Reisner in mnogo drugih narodnjakov. Slovo je bilo prav pristržno. Zdravniki so se poslovili od svojih družin, in so s pristržnim »na svidenje« odšli na svoje človekoljubno delo.

Za ranjence na Balkanu je nabral g. Pavel Jelčnik v veseli družbi 1,40 K. Ziveli karovanci!

Občni zbor »Zveze dramatičnih društev« se je vršil včeraj dopoldne ob 10. pri »Zlatorogu«. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo okoli 20 zastopnikov raznih društev iz vseh pokrajin naše domovine. Občni zbor je odločil, da Govekar v imenu pripravljalega odbora — potem so se sprejela pravila, s primerljivimi izpremembami. Vlada je dovolila ustanovitve »Zveze«. Po pravilih so prišli na vrsto volitve, pri katerih je bil izvoljen za predsednika »Zveze« prof. Reisner, za podpredsednika Oton Zupančič. Glede nadaljnjega dela »Zveze« bo v najkrajšem času ukrepal upravni odbor, ki sestoji iz odbornikov in zastopnikov raznih društev. Več o tem drugič.

Ubogi nemški listi ne vedo, kako bi se znašli iz svojih blamaž. Zato si izmišljajo največje gluposti. N. pr. piše neki nemški list, da so Črnogorci hude na nekega generala, ker je padlo toliko njih sinov. — Tak nemški list si misli, da so Črnogorci taki, kakor štajerski knedeljoklni, ki omagajo, ako ne dobe svojih cmokov. Sploh si ti ljudje ne morejo predstavljati jugoslovanskega junštva, zato pišejo brutalosti, ki se jim moremo samo smejati. Pomilujmo samo one Slovence, ki takim nemškim čencam verujejo.

Iz gledališke pisarne. V terek se uprižori za nepar-abonente Molnarjeva igra v treh dejanjih »Vrag«, ki jo bo občinstvo brez dvoma z veseljem pozdravilo, kakor lansko sezono istega pisatelja veseljoigro »Gardist«. Molnarjev smeh nad človeško klavarnostjo bi bil skoraj zlobno rezanje, ko bi ne bilo v njem toliko lahкотne umerjenosti. Njegov dialog kar prši paradoksen dvclp, kakor bi neprestano prasketale rakete. »Vrag« razkriva z elegantno ironijo vse one tajnosti želja in nagonov, ki si jih človek komaj na skrivnem upa priznati, ki zavajajo in opajajo čutnice, da jim sledi omamjena duša kakor pod pritiskom neodoljive sile. »Vrag« bi lahko imenoval satiro na golega človeka, ki pa skrbno zapija plašč nad svojo nagoto. V tej igri se prvič predstavi novogazirani gospod Josip Fišer v veliki ljubinski vlogi. Režijo vodi to pot prvič g. M. Skrbinek.

Razmere pri ljubljanskem tramvaju postajajo čimdalje bolj kričeče. Dva klerikalca sto-

jita danes nad personalom in dajeta čim dalje bolj čuti klerikalno pest. To je Wiedewohl, klerikalni občinski svetnik iz Most in Erklau, ki je tudi moščanski klerikalec. Kot revizorja preganjata napredne uslužbenke, tako da sta jih že večina pregnala in da so drug za drugim odšli. Zadnji teden je zopet eden moral v Ameriko. Tako bodo počasi pri tramvaju sami klerikalci. Treba bo v to delo Wiedewohla in Erklaua natančneje pogledati.

Odprto pismo iz Zelene jame na naslov Marije Smole, gostilničarke ravno tam. Podpisani se čutimo dolžni dati Vam nekoliko odgovora na Vaše zabavljanje, ker nas direktno napadate vsled novice, ki je bila objavljena. Ako niste bili prizadeti, je bila Vaša prva dolžnost detično notico preklaticati, ker pa to niste storili, ste s tem potrdili, da je bila to gola resnica. Ker pa nas opravljate na okrog, in nam predbacivate našo preteklost, s tem le dokazujete, da Vas je to prav v živo zadelo. Povemo Vam pa tudi, da kar se tiče lepote, vemo mi dobro, da ste Vi res lepa ženska, in zakaj bi ne bila, ker imate zraven Vaših mastnih dohodkov še deželno podporo. Kar se pa tiče naše preteklosti, bodite potolaženi, prav lepo in premišljajte rajše svojo. Izjavljamo pa tudi, da je veliko bolj potrebnih železničarjev, ki so prosili podpore pri deželni odboru zaradi boleznij svoje ali pa boleznij svoje žene in jo niso dobili, ker slučajno niso bili Orazmovi podrepaniki. — Vidmar Matija, Ivan Peklaj.

»Rdeči križ balkanskih držav.« Gospod dr. Tone Gosak prosi kot blaginjak »Rdečega križa balkanskih držav« kar najljubše, da se mu prispevki prinašajo popoldne, ker je dopoldne večinoma odsoten pri razpravah. Prispevki naj se donajajo: pisarna g. dr. Novaka, odvetnika v Ljubljani, Dalmatinova ulica 3.

Dela v glavni ljubljanični strugi so se pretekli dni temeljito jela izvrševati. Tvrda »Alpenländische Baugesellschaft« in »Rella & Neffe« sta s pripravi na delu; prva glede poglabljenja, druga glede zgradbe kanalov-zbiralnikov. Zda ima zadnja v delu kakih 60 težakov, ki napravljajo po sredi struge kanal, po katerem se ima odtekat voda iz kanalov in deževnica. Ob obeh straneh se polaga mali tir za odvažanje materiala na vozovih, ki jih bodo vlekli na Kodeljevo mali parni stroji. V kratkem bo izrečena in izvršena tudi usoda nad frančiškanskim mostom, ki se bo moral umakniti — novemu.

Draginja in poljski pridelki. Po deželi hodi par agentov, ki prekupujejo od kmetov poljske pridelke. S tem povzročajo draginjo blaga (živil) kar ga kmet pripelje na trg!

Za Ciril Metodov obrambni sklad so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg. in dr.: 1073. Neimenovani iz Grada, plačala 200 K; 1074. podružnica v Nabrežini, plačala 200 K; 1075. kamen slovenskih realcev abiturientov leta 1912; plačali 165 K 95 h; 1076. podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Doyve - Moistrano, plačala 94 K; 1077. profesor Josip Celestinov kamen, plačala 200 K; 1078. Milina pušica v Trstu, plačala 40 K.

Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj priredi v terek, dne 29. oktobra t. l. ob pol 9. zvečer v prostorih restavracije g. Krapeša »Zlatorog« poleg Narodne kavarne, Gosposka ulica 3. Javen shod. Na dnevnem redu 1. Nasilja deželnega odbora. Poroča deželni odbornik g. dr. Karel Triller. 2. Vojna na Balkanu in politični položaj. Poroča občinski svetnik g. Rasto Pustoslavšek. 3. Slučajnosti. Sornišljeniki, udeležite se shoda polnoštevilno! — Odbor.

Kinematograf Ideal. Danes zadnji dan izbornega sporeda. Silajna drama »Strah pred bodočnostjo« je polna efektivnih momentov. Ostalih pet slik so samo ameriški fabrikat in prve vrste. Film vojne še ni došel; v nadomestilo se kaže film petero vladarjev balkanskih držav. Velezanimivo.

Trst.

Socijalno-demokratska »Zarja« se zale-tava v socijalni tečaj Narodne Delavske Organizacije. Dosedaj se je N. D. O. vedno očitalo, da ne gleda na izobrazbo svojih članov. »Zarja« je vedno kričala, da je N. D. O. proti izobrazbi slovenskega proletarijata. In sedaj, ko se je N. D. O. intenzivno poprijela izobraževalnega dela, pa to glasilo fantazičnih slovenskih socijalnih demokratov — hujska proti socijalnemu tečaju. Kdo je potem proti izobrazbi, socijalni demokratje ali N. D. O.? Kdaj pa je N. D. O. hujskala proti predavanjem v »Ljudskem odru«? Tu se vidi, da vlada med socijalnimi demokrati posuroveli fanatizem. Samo to je dobro, kar prireda socijalni demokrati, vse drugo je slabo. Vemo zakaj jim socijalni tečaj N. D. O. leži v želodcu. Za to, ker je iz intenzivnega delovanja N. D. O. na izobraževalnem polju razvidno, da se N. D. O. bolj briga za izobrazbo slovenskega delavstva, kakor socijalna demokratija. Socijalni demokratje pa bi tega ne hoteli, ker bi v tem slučaju, da bi se N. D. O. ne trudila na kulturnem polju, za duševno povzdigo slov. delavskega ljudstva, imeli proti N. D. O. lepo agitacijsko sredstvo. In še nekaj. »Zarja« se tudi veseli na tem, da so predavanja v N. D. O. slabo obiskana. S tem pokaže ta list, kako je vnet za izobrazbo. Namesto, da bi socijalnim demokratom, ki so, kakor pravijo, vneti za prosveto, bilo hudo, pa se veselo duševnega siromaštva slov. delavstva, ki ne mara zahajati na predavanja, se izobraževati. Nič vam ne bo koristila gonja proti izobrazbi; delavstvo vas bo spoznalo kot nasprotnike svetlobe. Pa kaj vam je tudi mar izobrazba slovenskega delavstva, saj ste bili vedno proti slovenskim šolam, tako ste tudi proti predavanjem. Vi, socijalni demokratje, bi hoteli samo vladati in izkoriščati svoje podložnike. To se vam ne posreči, ljudstvo je že toliko pametno, da zna, kam vodi pot vašega gnilega fanatizma.

Zalostne razmere postojanov v Trstu. Prejeli smo več pritožb o škandaloznih razmerah, v katerih se nahajajo tržaški postiljoni. Kakor

se nam poroča, dobivajo mesečno po 90 K plače in morajo delati za to majhno svotico, s katero pri današnji draginji ni mogoče izhajati, po 14, 15, 16 ur na dan. Postiljoni so privatni usluž-benci. Podvrženi niso poštnemu ravnatelstvu, temveč podjetniku Dolencu, ki ima v Rojanu hlev. Dolenc dobiva vsak mesec gotovo svoto od poštnega ravnatelstva za konje, vozove in postiljone. Koliko dobi, nam ni znano. Pač pa vemo toliko, da dobiva veliko svoto in da se vedno bolj bogati, ker postiljone tako zelo izkorišča. Omeniti moramo tudi, da se porablja postiljone za privatna dela, kakor kidanje gnoj, snajenje vozov ter druge stvari, za katere dobi Dolenc posebno plačilo od poštnega ravnatelstva. Gospod Dolenc je po rodu Slovenec. Tu se vidi, kako dobri so slovenski podjetniki s slovenskimi delojemalci. Nastavljenega ima Dolenc tudi nekega italijanskega ravnatelja, ki uboge slovenske postiljone preganja kakor živali. To so res obupne razmere, v katerih žive ubogi slovenski postiljoni. Treba bo dognati, kakšno svoto vleče od poštnega ravnatelstva gospod Dolenc za uslužbenca. Kakor slišimo, so se postiljoni tozadevno že obrnili na mero-dajne faktorje, ki bodo ostro nastopili proti temu neusmiljenemu izkoriščanju.

Vojna.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

KIRK-KILIŠKA TURŠKA ARMADA ZGUBLJENA.

Dunaj, 27. oktobra. O akciji bolgarske armade, ki zasleduje turško armado, ki je bila premagana v bitki pri Kirk-Kilisi se poroča sledeče: Bolgarska armada z največjo energijo deluje na to, da obkoli in popolnoma uniči turško armado ob reki Marici in ono, ki se nahaja na begu proti reki Ergeni. Zasledovanje turške armade, ki je bila poražena pri Kirk-Kilisi, se vrši z največjo naglico. Bolgarski armadi se vključujejo največjim naporom in neprestanim bojem z bežečimi Turki dovoli samo najnujnejši počitek. Bolgari so vsi do zadnjega prepričani, da je sedaj prišel čas, da se turška armada popolnoma uniči. General Dimitrijevič ne dovoli Turkom nobenega miru, še manj da bi se ojačala in se rešila proti Carigradu. Kirk-Kiliška turška armada čaka zadnji odločilni udarec. Zasledovanje turške armade se vrši od več strani. Desno krilo prodira proti Jenidži in Papaeski, zapadna armada proti Hadzri, centrum proti Eski Baba in Lule Burgas. Bolgari so dosedaj dospeli do Kavaklija. Ena kolona levega krila hiti v največji naglici proti Vizli in se bo že jutri postavila nasproti bežečim Turkom. Naloga bolgarske armade je, preprečiti združitev levega in desnega bolgarskega krila in z hudimi napadi od zapadne strani vreči Turke proti Črnemu morju in jih prisiliti h kapitulaciji. Turška Kirk-Kiliška armada se nahaja v obupnem položaju in se bo le težko rešila. Operacije pri Drinopolju so v polnem tiru. Že tekom tega tedna bo bolgarska armada prodirala na vse štiri proti Carigradu.

Sofija, 27. oktobra. Položaj turške armade pred Drinopoljem je obupen. Zavzeje Drinopolja je samo še vprašanje par dni. Danes zvečer je došlo semkaj poročilo, da je general Ivanov, ki oblega Drinopolje, pozval Turke h kapitulaciji in jim dal 24 ur odloka za odgovor.

Sofija, 27. oktobra. Ravnokar je došlo semkaj poročilo, da je general Ivanov priredil generalni naskok na Drinopolje. Mesto je v obupnem položaju. Na obeh straneh so kolosalne izgube. Rezultat strašnega bolgarskega naskoka še ni znan.

Carigrad, 27. oktobra. Veliko število turških oficirjev se je uprlo in nočejo prevzeti pozicij, na katere jih pošilja poveljstvo. Radi tega je vojno ministrstvo izdalo posebno okrožnico, v kateri zahteva najstrožjo pokorščino in grozi vsakemu, ki bi se upiral, s smrtjo.

Carigrad, 27. oktobra. Carigralski listi zahtevajo, da se sultan nemudoma poda na bojno polje.

Sofija, 27. oktobra. Operacije bolgarske armade ob dolini reke Breganice se nadaljujejo. Na časti, ki pelje iz Kočane proti Skoplju, je polno orožja obleke in municije, katero so beželi Turki vrgli stran.

Sofija, 27. oktobra. Vsled silnega dežja, ki je zadnje dni strašno lil, so ceste tako slabe, da je prodiranje zelo oteženo. Turki izvršujejo na begu strašna gorzodejstva. Po ulicah in cestah je vse polno razmesarjenih bolgarskih in srbskih trupel.

Carigrad, 27. oktobra. Listi poročajo, da vlada v Carigradu strašna poparjenost. Ljudstvo je vsled neprestanih slabih poročil z bojišča silno vznemirjeno. Pristaši bivšega sultana Abdula Hamida skušajo to situacijo izkoristiti in spraviti zopet Abdul Hamida na prestol. V vladnih krogih se silno boje, da izbruhne v mestu splošna revolucija proti sedanjemu režimu.

Sofija, 27. oktobra. Generalni štab je preložil glavni stan iz Stare Zagore v Mustafa-pašo, ki se sedaj imenuje Fernandovo.

Sofija, 27. oktobra. Bolgari so popolnoma opustili obleganje Drinopolja po načrtu, ampak ga bodo skušali vzeti kar z naskokom in to tembolj, ker je drinopoljska armada popolnoma odrgana od Kirk-Kilise. Drinopolje je že popolnoma izolirano.

VELIKI BOLGARSKI PLEN PRI KIRK-KILISI.

Sofija, 27. oktobra. Bolgari so v bitki pri Kirk-Kilisi napravili ogromen plen. Zaplenili so 7 brzostrelnih baterij z municijo vred, velikansko množico patrono, 18 poljskih in 12 oblegovanih topov. Skupno 58 topov.

PADEC SKOPLJA.

Belgrad, 27. oktobra. Srbi so zavzeli mesto Skoplje brez posebnega boja. Strašen poraz,

katerega so Turki doživeli pri Kumanovu, je uplaval na Zekki-pašo, ki je imel nalogo braniti Skoplje do skrajnosti, tako depnimujoče, da je popolnoma obupal, da bi se moglo Skoplje vzdržati. Vrh tega so se Srbi po bitki pri Kumanovu tako hitro pojavili pri Skoplju, da je bil turški poraz neizogiben. Da prepreči popolno vničanje turške armade, so je Zekki-paša z glavnim delom takoj umaknil proti Velešu (Köprülü). Le par bataljonov se je postavilo Srbom nasproti, a tudi ti bataljoni so po enournem boju pobegnili v največjem neredu za glavno armado.

Belgrad, 27. oktobra. Pohod srbske armade v Skoplje je bil silno sijajen. Na čelu zmagovite armade je korakal prestolonaslednik Aleksander, katerega so pričakovali vsi evropski konzuli in ga prosili, naj prevzame mesto v varstvo. Prestolonaslednik Aleksander je odprinesel s seboj tudi mir in red. Prebivalci so srbske rešitelje sprejeli z nepopisnim navdušenjem. Metali so nanje cvetlice in jih obdarovali z vsemi mogočnimi darili. V Skoplju so Srbi takoj nastavili srbske oblasti.

Belgrad, 27. oktobra. Ko je došla semkaj vest, da so Srbi zavzeli staroslavno Skoplje, je bilo v trenutku vse mesto pokonci. Ljudje so divjali po ulicah in od ust do ust se je razlegal glas: »Skoplje našel! Živela Srbija! Živeli srbski junaki!« Slavnosti se danes nadaljujejo. Listi so izdali posebno izdajo. Mesto je vse v zastavah. Širom Srbije oznanjajo slovesno zmago zvonovi. Navdušenje nepopisno.

Belgrad, 27. oktobra. Včeraj so prepeljali semkaj 334 ranjencev iz zapadnega bojišča in 578 ranjencev iz bitke pri Kumanovu. Ranjenci pripovedujejo, da je bila bitka pri Kumanovu strašna. Srbska artilerija je popolnoma uničila več turških oddelkov. Srbi so izgubili največ vojakov pri bajonetnem naskoku. Srbi so se zlasti s strašno silo vrgli na Albance, ki so zadnje dni pričela zavratno postopati proti njim in jih več sto postreljali.

Belgrad, 27. oktobra. Znanega albanskega voditelja Iso Bojetinaca, ki je hotel te dni prestopiti k Turkom, so Srbi ustrelili in še celo vrsto Albancev.

Belgrad, 27. oktobra. V bitki pri Sjenici so Srbi zaplenili 13 topov.

Belgrad, 27. oktobra. Srbi prodirajo v največji naglici proti Velešu (Köprülü) in zasledujejo bežeče Turke.

Belgrad, 27. oktobra. Bitka pred Skopljem se je začela dopoldne. Srbska artilerija je imenitno funkcionirala in podirala kar cele čete Turkov in Albancev. Prestrašeni Turki so se umaknili za grajske utrbe, vsled česar je srbska pehota otvorila naskok. Turška posadka, kolikor jo je še bilo v mestu, se je udala.

ZMAGOVITI GRKI.

Atene, 27. oktobra. Danes zjutraj so Grki zasedli važno mesto Kožani, ki leži severno od Seridža.

Atene, 27. oktobra. V bitki pri Sarantoporu so Grki izgubili: mrtvih 18 in častnikov 169 vojakov, ranjenih 20 častnikov in 137 vojakov. Turške izgube so veliko večje.

Atene, 27. oktobra. V bitki pri Kožani so bili Turki popolnoma poraženi. Turki so zbežali v največjem neredu. Grki jih neprestano zasledujejo.

Atene, 27. oktobra. Vrhovni poveljnik z grške armade prestolonaslednik Konstantin poroča: Danes ob četrti uri popoldne je grška armada zasedla mesto Kožani, ki šteje 5000 grških prebivalcev. Pri pohodu v mestu so prebivalci grškim vojakom priredili velikanske ovacije. V katedrali je duhovnik v proslavo zmage pel »Te deum« in molil za nadaljne zmage grškega orožja.

Atene, 27. oktobra. Včeraj je došlo semkaj poročilo, da so Grki zasedli tudi kraje Filipiade, Luros, Elenherokori, most pri Pantanasi in vas Strebin. Turki so iz vseh krajev zbežali in pustili na bojišču več mrtvecev in veliko zalogo municije. Trije turški oficirji in 80 vojakov je bilo vjetih.

SKADER SE NI PADEL.

Cetinje, 27. oktobra. Poročilo o padcu Skadra je bilo prezgodnje. Mesto je še vedno v turških rokah.

Rieka, 27. oktobra. Skader še ni padel, vendar se vrše pogajanja glede predaje mesta. Parlamentarji, katere je poslal kralj Nikita v turški tabor, so poveljnika pozvali, naj preda mesto, ker je vsak nadaljni odpor brezuspešen in nepotreben. Turki dosedaj še niso dali nobenega odgovora.

Rieka, 27. oktobra. Kralj Nikita se je danes v spremstvu avstrijskega in italijanskega vojaškega atašaja in v spremstvu srbskega generala Atanakovica in diplomatskih zastopnikov podal pred Skader, da prisostvuje odločilnemu napadu na mesto.

ZDRUŽITEV GENERALA VUKOTIČA IN GENERALA ŽIVKOVIČA.

Rieka, 27. oktobra. Semkaj je došlo poročilo, da se je srbski general Živković pri Sjenici združil z armado črnogorskega generala Vukotiča. Obe armadi korakata sedaj proti Peči. (Ipek).

Rieka, 27. oktobra. Pri združitvi srbske armade s črnogorsko armado so se dogodili nepopisni prizori bratoljubstva. Generala Živković in Vukotič sta se poljubila, nakar so se poljubili tudi vojaki. Poročili o združitvi obeh armad je zbudilo v Belgradu in Cetinju velikansko veselje.

VELIKANSKE PROTIČESKE DEMONSTRACIJE NA DUNAJU.

Dunaj, 27. oktobra. Danes so se vršile v III. okraj, kjer je češka šola, velikanske proti-češke demonstracije. Nemške tolpe so 38 Čehov nevarno ranile. Policija je aretirala zelo veliko nemških razgrajalcev. Med dunajskimi Čehi je radi nemškega nasilstva velikansko vznemirjenje. Češki poslanci bodo v poslanski zbornici vložili energično interpelacijo.

Dolgočasnice za klerikalce, nemškutarje in drugo nepotrebno zlo na svetu.

(Po daljšem premišljevanju napisala Lipe Figi in Pepe Radirka.)

Armada beračev, tolovajev in razbojnikov se brani vsakdo, ker so vsiljive, nadležne in nevarne. Dobi se jih lahko po božjih potih, po obronkih gozdov in drugod, kjer upajo na gotov uspeh. — Armada vojakov se dobi tudi tam, kjer se ne misli na dobiček in se ne upa na zmago. Kadar gre armada vojakov v vojno, pravijo ljudje, da to ne pomeni nič dobrega. Armade stanejo mnogo denarja.

Blagajnik je ponavadi človek, ki ima popolno zaupanje svojega gospodarja. Živi v večnih skrbih in je na to ponosen. Živeti mora solidno, da izhaja s svojo plačo. Večkrat se zgodi, da pride on iz ubožstva do premoženja, njegov gospodar pa na njegovo mesto. Takemu ravnanju pravimo: sleparija in golufija. V takem slučaju lahko ubeži, če ima srečo na potovanju, v kako drugo državo, kjer je za take ljudi več prostora. Spozna se jih večinoma po tem, ker imajo lepe žene, sami pa lepoti ne delajo prevelike časti.

Cigani kradejo ljudem vse kar jim pride pod roko. Pripravljene so vedno za potovanje, upajo na dobiček in žive v vedni nezadovoljnosti. — Na samo ne kradejo, kaže to, da se večkrat sliši: »Naši klerikalci lažejo kot cigani!«

Čuk je nočna ptica, živeča v naši domovini. Ima veselje kaliti nočni mir v prepričanju, da je to prav. Imamo pa tudi neko vrsto tolovajev, ki se jim pravi »čuki«. Ti žive po goščah in večkrat se koga dobi tudi na sodnji. Obe vrsti teh ptičev se pa nepotrebno zlo na svetu.

Dešččina se dobi po samcih, ki so šli v domovino, kjer se ne potrebuje denarja; po nevelič dobe dekani in župniki. Da jo dobiš, ti o posebno srečo in prakso. Če se jim katerikrat ponesreči, imajo gotove moze, da jih oproste iz hudih težav. To se pa največkrat prav dobro posreči, ker jih mrtvi ne morejo nadlegovati.

Eva se je imenovala prva grešnica in nasprotnica resnice; ko so jo postavili v raj, je zapeljala v greh svojega sodruga. Vse je tajila in ta podedovani greh se šopiri med ženskim spolom še dandanes. Če ji kupiš klobuk, ti bo čez mesec dni dejala, da ga nosi že pol leta. — Tudi druge lastnosti imajo žene po Evi.

Fanatizem je med našimi klerikalci skoro ravno tako razširjen, kakor med Turki. Če pritrdiš njihovim načelom, te časte kot svetnika, če jim ne pritrdiš, bi te obesili na brzjavno drog, če bi bili — v srednjeveškem času.

Gizdavost je zelo razširjena epidemija bolezen med mladimi kaplani, oficirji in drugimi domišljavimi ljudmi. Pride nenadoma, kakor zgodnja jesenska slana, in se jim vleže na zrahlane možgane. Da se jo odpravi, jim je nasvetovati: pohlevnost, slabo bodočnost in razne neprilike med zdravimi ljudmi.

Hrbet krivi tisti, ki pride v razne nesreče in slab položaj. Nadlegujejo ga razne neprijetnosti; ko se pa navadi, ostane pri tem. Če pride potem tak človek v kako družbo, ima na jeziku samo: samohvalo in samoljublje; da je pri tem smešen, se ne zaveda. Kdor se hoče naučiti kriviti hrbet, naj se gre učiti h klerikalcem. V kratkem bo imel najboljši uspeh.

Izposojati si denar, kolesa in druge take stvari brez lastnikovega dovoljenja je prepovedano. Če se pri tem koga dobi, si ga izposodi policija ali žandarmerija za nedoločen čas.

Jarem je znan našemu narodu še od turških časov, ko je bil pod turškim jarmom. Ko so preprodili naši očetje Turke, so prišli drugi, kateri so ga zopet uklenili v svoj jarem. V tem je še sedaj uklenjen. Kadar bodo zgubili klerikalci svojo moč, bo zopet prost, če se preje ne bo sam oprostil.

Kole imajo fantje po deželi za domačo potrebo. Je zelo neprijetno in ostudno, kadar se zabavajo s to stvarjo. Večkrat je v taki zabavi potreba prič, katere povedo izid zabave, fantje pa delajo za tako zabavo pokoro in hrepene po — novi zabavi.

Lavoraste po južnih krajih naše države. Je koristna rastlina; kuharice jo rabijo za priatek k juhi. Nekateri pa spletajo iz nje vence, ter jih pokladajo učenim osebam kot znak spoštovanja in časti. Z lavorjem dosežeš lahko čast in spoštovanje, težko pa bogastvo.

Mačjo godbo so včasih priredili narodni Slovenci nemškutarjem in taki vladi. Pri mačji godbi ni potreba umetnih instrumentov, ampak se uporablja ponavadi samo naravne instrumente. Čim bolj Slovenci napredujejo, tem manj je takih godb. Nemškutarjem taka godba ni ljuba, ravnotako ne policiji in vladi. Kadar se uprizori, pravijo prijatelji, da so doživeli lep večer.

Nos je del človeškega telesa. Pri njegovej najrazličnejši formi je dobil toliko prislovic, kakor noben drug del. Kadar ga ministri kaj polomijo, ponavadi dobe »nos«. Kdor se blamira, dobi »dolg nos«, kdor se prepira, jo dobi »pod nos«.

Ozmerjati policijo ni dovoljeno, ker je to razžaljenje. Če se komu reče, da naj se varuje ostrih opazovalcev in njemu ne naklonjenih oseb, bo gotovo to upošteval, in se varoval priti v bližnjo okoliščino policaja.

Protekcija je najbližja sorodnica duševno zaostalih ljudi. Je že stara kakor svet, in se vzdržuje na površju zemlje, kakor židovsko plemo. Če jo še kdo ne pozna, jo lahko najde pri raznih uradih, gledališčih in drugih človeštvu koristnih napravah.

Raj imajo že na tem svetu — davkoplačevalci. Živijo zadovoljno v današnjih razmerah, izpolnjujejo vse želje davkarje, obišče jih večkrat eksekutor, in tako se pravi, da imamo raj že na tem svetu, samo, da se ne cedi med in mleko.

Slikar mora dandanes živeti od — kritike. Prinčilo so ga da veruje, da je brezumna sodba ljudi njegov edin honorar. V obednici se ga težko dobi; najljubše se ga dobi v njegovi delavnici, kjer pričakuje dobrih prijateljev in premišljevalce, kaj bo, če bo dolgo živel.

Številke čim večje so napisane na računu, tem slabši utis naredi na tistega, ki jih mora plačati. Če jih takoj poravnas nisi več dolžan; če si pa dolžan, je znamenje — da jih še nisi plačal. Tatov, da bi kradli številke, se ne dobi, pač pa — denar.

Tobak prodajajo po tobakarnah, katere so v državni oskrbi. Kdor ga zmerno kadi, zapravi malo denarja. Kdor ga veliko sprosi, ga ne hodi iskat v tobakarno. Od tobaka ima država lep dobiček, kadilci pa stroške.

Upnik je človek, ki upa, da mu bodo ljudje vrnili, kar so mu dolžni. To upanje se pogosto ne izpolni. Upnika se najbolj boje tisti, ki so mu preje največ zaupali in se ga najbolj ogibljejo tisti, ki so se mu preje najbolj bližali. Upnik biti je boljše — nego dolžnik.

Vislice pomenijo smrtno nevarnost za tistega, ki stoji pod njimi. Je nekaka obrt, s katero se pa sme pečati samo država. Kadar se s to obrtjo peča kdo drugi, se slišijo grozne in strašne novice, katere po svoji moči podpira tudi država. Zakaj, ne pove.

Zakonik je mala črna-vezana knjiga, v kateri stoji paragrafi, katere uporabljajo sodniki, da vršijo svojo službo in dolžnost. Z zakonikom je lahko priti navskriž, težje s paragrafi. Ker je pa to oboje nerazdružljiv pojem, prideš v ječo, če se količkaj pregrešiš, naj bo že proti prvemu ali pa drugemu.

Žid je prišel s svojo bisago v naše kraje čez Karavanke. Kdor ga dobro pozna, pravi, da je podoben pijavki ali škorpionu. Ne goljufa nikdar, in vendar jih zapirajo vedno samo zaradi goljufije. Pravijo, da živi s tem, da pomaga razpečati delo producenta med konzumente; v resnici pa živita onadva od njega.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Glavno zastopstvo dunajske družbe za gradbo centralne ventilacijske kurjave s svežim zrakom

v Ljubljani, Tržaška cesta šte. 31

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, kakor novo in delno vpeljavo in montiranje te kurjave v nova in stara poslopja. — Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom je najidealnejša, najcenejša, najzgodnejša in najzdravejša kurjava za stanovanja, urade, trgovske lokale, vile, šole, gostilne, cerkve itd.

A. SKAZA,

glavni zastopnik za Kranjsko in Primorsko.

Vizitke in kuverte

riporočila

Učiteljska tiskarna

Ljubljani, r. z. z. o. z.

Svoje zdravje

podkupljuje in razmetavate svoj prislužen denar, ker Vas je podjarmila moč navade, ker pijete še dandanes drago, brezredilno, živce razburajočo kavo, čaj ali njih nadomestilo, ki niso drugega kot barvila. Vzdrinite se, in pilite **sladni čaj**, to je tekoči kruh pripravljen po predejših doktorja pl. Trnkoczy. V promet pride pod

varstveno znamko Sladin.

Sladni čaj je originalen, priprost in nov v toliko, ker dale

kri, moč, zdravje,

zato se priporoča posebno tistim, ki se čutilo bolne, oslabele, revne, namesto silno dragih Somatose, Sanatose, Biocitina, redilnih soli, mesnih ekstrakt i. t. d., ki je po obenem okusen in redilen zaitrk ali tužina in prihrani 50% na denarju v gospodinjstvu. Sladni čaj naj se vzame tri četrti mleka en četrt sladkorja pa le pol toliko, kakor za kavo. Že tu je prihranek na mleku in sladkorju. Pri dojenčkih in otrokih kot ceno hranilo tisočkrat preizkušeno. Ravnotako pri doječih materah in dojkah. Vse to potrjujejo zahvalna pisma, ki prihajajo dnovno, kar je notarielno potrjeno. Zavoj četrt kg 60 vin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah, tudi pri trgovcih. Sladni čaj ni zamenjati s sladno kavo. — Tovarniške zaloge v

lekarni Trnkoczy v Ljubljani

Kranjsko.

Poskusi zavoj 70 vin., ki se na vpošljejo v znamkah v pismu. Po pošti najmanj 5 kg. Na Dunaju v lekarnah Trnkoczy, VIII, Josefstädterstrasse 25. III, Radetzkyplatz 4. V Schönbrunnerstrasse 109: v Gradcu: Sackstrasse 3.

Josip Pogačnik,

krojaški mojster v Radovljici na Gorenjskem sprejme

več krojaših pomočnikov

za velika dela. — Vstop takoj.

Vabila

Letake

Plakate

Poročne karte

Mrliske liste

Račune

Letne zaključke

Hranilniške knjižice

Cenike

Razglednice

Koledarje

i. t. d.

priporočila

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

20% do 30%

znižane cene radi preogromne zaloge oblek, raglanov in zimskih sukenj za gospode in dečke, najmodernejših damskih kostumov, plaščev, paletotev, bluz in kril.

V damski konfekciji vedno velika izbira. Postrežba točna. Cene nizke.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Ustanovljeno leta 1900.

Odkriveni

Pariz 1905.

Londro 1905.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudo priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 13-13.

Tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je moja iskreno ljubljena soproga, gospa

Ana Zajec, roj. Verbič

danes v soboto ob pol 4. uri popoldne, po dolgi zelo mučni bolezn, večkrat prevedena s sv. zakramenti za umirajočo, v starosti 53 let, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne preblage rajnice se vrši v ponedeljek 28. oktobra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Spodnji Šiški št. 152 na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi v lastno rakev.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Prosi se tihega sožalja.

Spodnja Šiška, dne 26. oktobra 1912.

Alojzij Zajec, veletrgovec in posestnik.

Moderna damska konfekcija

kakor plašči, kostumi, hišne halje, vrhnja krila v krasni izbiri po zelo solidnih cenah

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana

nasproti glavne pošte.